

מילים: אברהם שטרן ("יאיר")
לחן: משה וילנסקי

הרי את מקודשת לי //

Gm Cm Gm Cm D Gm
שֶׁפֶּ - אֵל - רַ - יֵשׁ - וְ שֶׁה - מִ דַּת - בְּ
דַת - לִי - מוֹ לִי שֶׁת - דָּ - גָּ - מִ אֶת - רִי - הָ
E♭ Cm⁶ A⁷ D G
דַּת - אֵל - גוֹ - וְ עַל - בְּ לֶה - נִי אֶ
דַּת - בְּ - אֵו - וְ עַת - רַ - פּוֹ קָה - שֶׁ קָה -
Cm F Cm/E♭ D Gm
אֶ - תִּי - מוֹ - בְּ - וְ יִי - חַ - בְּ יִהְ - עַ - בְּלִי - מִ מִ קוֹ -
E♭⁶ F B♭ E♭ A⁷ D
יִי - חַקְ עַד - לִי מִי - דָּ - בְּ אֶת
יְהוָה - רַ - הָ חִיק - בְּ לִי - אֶ שִׁי - רֵא נִי -
Gm Cm Gm Cm/G A° D
הָ - לֵל - מִ - וְ פִי תִהְ - אֶךְ - חַקְ עַת
רַד - הָ בִי - לִי קָה - מִלִּי - תִהְ - רֵא - לֵק -
E♭ F Dm Gm Cm A⁷ D
הָ - אֵל - רַ - יֵשׁ - וְ שֶׁה - מִ דַּת - בְּ
דַת - לִי - מוֹ לִי שֶׁת - דָּ - גָּ - מִ אֶת - רִי -
E♭⁶ F Dm Gm Cm D Gm
אֵל - רַ - יֵשׁ - וְ שֶׁה - מִ דַּת - בְּ
דַת - לִי - מוֹ לִי שֶׁת - דָּ - גָּ - מִ אֶת - רִי -

הרי את מקודשת לי

מילים: אברהם שטרן ("יאיר")
לחן: משה וילנסקי

הרי את מקודשת לי, מולדת,
בְּדַת מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל.
שֶׁפָּחָה שֶׁחָה, כּוֹרַעַת וְאוֹבְדַת,
אֲנִי לָךְ בַּעַל וְגוֹאֵל.
וְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ מִבְּלַעֲיָהּ
בְּחַיִּי וּבְמוֹתֵי
אֲנִי - רֵאשִׁי אֶלֶיךָ בְּחִיק הָרִיף;
אֶת - בְּדַמִּי לְעַד תַּחֲזִי.
וְלִקְרֹאתָהּ, מְלֻכָּה, לְבִי חֲרַד עַת
תִּפְאַרְתָּהּ פִּי יִמְלֵל
הָרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי, מוֹלַדְתִּי,
בְּדַת מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל.

פירושי מילים

שָׁחָה - מורכנת
כוֹרַעַת - מתכופפת
גוֹאֵל - מושיע
מִבְּלַעֲיָהּ - אויבייך
אֶלֶיךָ - אישן
בְּחִיק - ליד
חֲרַד - דואג
יִמְלֵל - יאמר

קישור לשיר ביוטיוב:

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=ADV8ZJ9AD44](https://www.youtube.com/watch?v=ADV8ZJ9AD44)

לוחם מחתרת ומשורר יהודי, מייסדו ומפקדו הראשון של ארגון "לוחמי חירות ישראל" (לח"י). נודע גם בשם יאיר, שהיה כינויו המחתרתי (על שם אלעזר בן יאיר, ממפקדי המרד הגדול נגד הרומאים ומפקד הקנאים במצדה).

אברהם שטרן
(יאיר)
(1907-1942)

שטרן, פעיל אצ"ל, עמד בשנת 1940 בראש קבוצת פורשים שהסתייגו מהתמתנות גישתו של הארגון בכל הקשור למאבק בשלטון המנדט הבריטי והתפלגו לארגון עצמאי שלימים נקרא לח"י. לכל אורך הדרך נרדפו חברי הארגון ושטרן בראשם, בידי הבולשת הבריטית, שראתה מטרה עליונה בחיסול פעילותו. המצור הלך והתהדק סביב שטרן, עד שבפברואר 1942 נתפס בידי אנשי הבולשת ונרצח בירייה עם מעצרו.

מתוך אתר ויקפדיה:

[HTTP://HE.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/%D7%90%D7%91%D7%A8%D7%94%D7%9D%D7%A9%D7%98%D7%A8%D7%9F%D7%99%D7%90%D7%99%D7%A8](http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%90%D7%91%D7%A8%D7%94%D7%9D%D7%A9%D7%98%D7%A8%D7%9F%D7%99%D7%90%D7%99%D7%A8)(

מאתר מט"ח:

[HTTP://LIB.CET.AC.IL/PAGES/ITEM.ASP?ITEM8964=](http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item8964)

יאיר שטרן, בנו של אברהם (יאיר) שטרן, מספר על סרטו החדש בו הוא מתחקה אחר אביו וסיפורו של מחתרת הלח"י:

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=RQP5T3OJ7_E](http://www.youtube.com/watch?v=RQP5T3OJ7_E)

מתוך האתר לקסיקון העברית החדשה:

[HTTP://LIBRARY.OSU.EDU/PROJECTS/HEBREW-LEXICON.01192/PHP](http://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon.01192/php)

מלחין, מנצח ומעבד ישראלי, יליד פולין. מכלול יצירתו כולל למעלה מאלף לחנים. נחשב לאחד ממעצבי סגנון הזמר העברי. חתן פרס ישראל לשנת 1983 על תרומתו למוזיקה העברית.

משה וילנסקי
(1910-1997)

מתוך אתר ויקפדיה:

[HTTP://HE.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/%D7%9E%D7%A9%D7%94%D7%95%D7%99%D7%9C%D7%A0%D7%A1%D7%A7%D7%99](http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A9%D7%94%D7%95%D7%99%D7%9C%D7%A0%D7%A1%D7%A7%D7%99)

מתוך אתר בית הספרים הלאומי - השירים הנפלאים של משה וילנסקי:

[HTTP://:JNUL.HUJI.AC.IL/DL/MUSIC/WILENSKY/INDEX.HTML](http://jnul.huji.ac.il/dl/music/wilensky/index.html)

מתוך אתר זמרשת:

[HTTP://:ZEMER.CO.IL/ARTIST.ASP?ID165=](http://zemer.co.il/artist.asp?id165)

על השיר

ניתוח השיר מפי אורה רינות מורה לספרות, עין הנצי"ב תשע"ג.

נתחיל מהמסגרת - שתי השורות הפותחות את השיר ושתי השורות המסיימות אותו. אלו לכאורה שורות זהות, אך מיד נבחין שקיים שוני גדול ומשמעותי מאוד בין שתיהן.

בית א'

"הרי את מקדשת לי, מולדת,
בדת משה וישראל".

יש כאן מחויבות עמוקה של הלוחם העברי למולדתו, מחויבות הזוהה לקשר שבין איש לאשתו. מחויבות של קידושין ושל קדושה.

ההדגשה "כדת משה וישראל" נותנת למערכת יחסים זו את הגושפנקה הדתית, את האמונה באלוהי ישראל, שהיא גם האמונה בעם ישראל. המילה "דת" מעניקה לקשר הזה את התוקף ואת האמונה בצדקת הדרך. היא מחזירה אותנו אל הערכים הבסיסיים של עם ישראל ושל הקשר שלו לאלוהיו ולמדינתו.

הפנייה בגוף שני "את" מדגישה את הקשר האינטימי והקרוב שבין הדובר (המשורר) לבין המולדת.

"שפחה שחה, כורעת ואובדת" - ארץ ישראל, הנתונה תחת עול השלטון הבריטי, מושווית לשפחה כפופה, עלובה, מושפלת, אובדת דרך, שהדובר בא לגאול אותה ממצבה העלוב. "אני לך בעל וגואל" - גואל אותה מן העבדות, מקרב את חזון הגאולה העתידית. לטעמי, במילה "בעל" יש נימה של תוקפנות, של בעילה בכוח כאקט של אדנות. זה בהחלט מסתדר עם ההשקפות של יאיר שדגלו בשימוש בכוח להשגת מטרותיו.

”

אני יודע רק, כך נדמה לי, מה רצוי לעם.
ועל זה אני נלחם, נלחמתי כל חי ואלחם כל חי.

” היסטוריה לא כותבים, היסטוריה עושים

בית ב'

"וְרַחֲקוּ מִמֶּךָּ מִבְּלַעַיִךְ" - מבוסס על ציטוט מתוך "לכה דודי", פיוט שנאמר בתפילת ליל שבת, המשווה את כניסת השבת לנישואי ה"דוד" - הלא הוא הקב"ה, עם הכלה - הלא היא השבת, או כנסת ישראל.

"והיו למשיסה שוסייך,
ורחקו כל מבלעיך,
ישיש עלייך אלוהיך,
כמשוש חתן על כלה"

בביטוי "ורחקו ממך מבלעיך" מבטא הדובר את עמדתו הפוליטית כי הציונות תיוושע רק בגירוש הבריטים מארץ ישראל. הרחקתם מאדמת הארץ יכולה לעלות לדובר ב"חייבו ובמותו", אך זוהי עמדתו: לא להסס להקריב הכול, אפילו את החיים, למען גאולת הארץ. הוא רואה את עצמו מגויס לכל החיים למען מטרותיו, כמו שאמר מפורשות

בשירו "חילים אלמונים": "משורה ישחרר רק המוות".

"אני - ראשי אלן בְּחִיק הַרְיָךְ" - יש כאן תמונה ארוטית המבטאת אינטימיות רבה וקשר סימביוטי בינו לבינה: הארץ נותנת לדובר חיק ומחסה, ואילו הוא מחייה אותה בדמו. (כאמור לעיל, יאיר התנגד למדיניות ה"הבלגה", והיה בעד מאבק אלים, גם אם הוא כרוך בשפיכות דמים).

בית ג'

"וְלִקְרָאתָךְ, מְלֶכָה, לְפִי חֶרֶד עֵת

תִּפְאֶרְתָּךְ פִּי יִמְלֵל"

בעקבות הקשר שבין הדובר לארצו חל מהפך בדמותה של הארץ: מ"שפחה שחה, כורעת ואובדת" היא הופכת ל"מלכה", אשר את "תפארתה" הדובר מספר ברבים. "פי ימלל" על משקל "מי ימלל גבורות ישראל" שגם הוא מבטא גאולת הארץ וניצחון של מעטים מול רבים.

ולסיום - שוב השורות הפותחות, אך הפעם מנקודת מוצא שונה לגמרי: תהליך ה"קידושין" הסתיים. הארץ העלובה והמושפלת הפכה להיות חופשייה, גאה ונישאה, וכל זאת בזכות מאבקם של הדובר ושל חבריו למען שחרורה ולמען גאולתה.

הערה אישית: למרות שהשיר כתוב כמעין שיר אהבה, שיר על מחויבות עמוקה של גבר לארצו עד כדי מסירות נפש, הרי שנעדר ממנו הביטוי הרגשי האמיתי. הוא כתוב בסגנון הצהרתי עם הרבה פאתוס ועם מילים נמלצות מן המקורות. מרגישים שהדובר הוא איש רוח בעל ידע רב בתרבות הכללית ובמורשת ישראל, אך הוא כותב שירה "מגויסת", בוטה,

כמעט אלימה. (יאיר אכן הגדיר את עצמו כ- "חיל ומשורר"). אין בשיריו, כולל בשיר שלפנינו, הרבה ערך ספרותי. הוא פשוט משתמש בלשון השירה כדי לבטא את רעיונותיו לגבי מצבה של ארץ ישראל בתקופה שבין שתי מלחמות העולם, וכדי להביע את חזונו לגבי גאולת הארץ לעתיד לבוא.

על מבצעת השיר שולמית לבנת -זמרת המחותרות - מתוך אתר ויקפדיה:

[HTTP://HE.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/%D7%A9%D7%95%D7%9C%D7%9E%D7%99%D7%AA%D7%9C%D7%91%D7%A0%D7%AA](http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A9%D7%95%D7%9C%D7%9E%D7%99%D7%AA%D7%9C%D7%91%D7%A0%D7%AA)

הצעה לפעילויות

האזינו לשיר בביצועה של שולמית לבנת

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=ADV8ZJ9AD44](https://www.youtube.com/watch?v=ADV8ZJ9AD44)

- מהו אופי המנגינה?
- האם, לדעתכם, מתאימה המנגינה למילים? מדוע?
- שימו לב לפתיחה, איזה כלי נגינה פותח את השיר?
- ישנו מעין דו-שיח בין הזמרת לכלי הנגינה הפותח את השיר. סמנו את המקום בו אתם שומעים דו-שיח זה.
- האזינו לביצוע נוסף של השיר עם לחנו של חנון בן ארי (תלמיד תיכון "אדר" שלמד על פועלו של יאיר והלחין את שירו):

[HTTP://WWW.KIPA.CO.IL/BIKORIM/SHOW_ART.ASP?ID62007=](http://www.kipa.co.il/bikorim/show_art.asp?id62007=)

מה מאפיין את הלחן ואת הביצוע הזה?

- איזה סבין שני הביצועים אתם מעדיפים? נמקו.

אתרים מעניינים נוספים

שירי בית"ר והמחותרות:

[HTTP://WWW.BETAR.ORG.IL/WORLD/MUSIC/INDEX.HTM](http://www.betar.org.il/world/music/index.htm)

השיר בפורמט MP3 :

[HTTP://WWW.BETAR.ORG.IL/WORLD/MUSIC/SONGS/MEKUDESHET.HTM](http://www.betar.org.il/world/music/songs/mekudeshet.htm)